

MŰSZAKI KÖNYVTÁROK *írják*

BIBLIOGRÁFIÁK BIBLIOGRÁFIÁJA.

Az Országos Műszaki Könyvtár bibliográfiai csoportjának utóbbi években végzett munkásságát dicséri a közelmúltban megjelent "Bibliográfiák bibliográfiája" c. kiadvány. Ez a másodfokú bibliográfia 48 főcsoportban közli az OMK-ban 1952 szeptember 1 és 1956 december 31 között elkészült irodalomkutatások jegyzékét.

A kiadványt tanulmányozva, a hozzá nem értő szemlélő, először talán csak az egyes témákkal kapcsolatos címek üres felsorolását látja benne, a könyvtáros azonban mindennapi munkája megkönnyítőjeként tekint a "Bibliográfiák bibliográfiájára". Az egyes átfogó témakörökön belül, közli az adott témára vonatkozó szakkönyvek, folyóiratcikkek címét, decimális jelzetét, a munka befejezésének időpontját, és végül a benne foglalt adatok számát. Vitatható lenne, nem volna-e helyesebb az ETO szerinti csoportosítás-hiszen műszaki könyvtári- és dokumentációs vonalon is általánosan ismert és elfogadott ez az osztályozási mód. Rendszerezése azonban, így is világos és áttekinthető.

A műszaki bibliográfiák készítésével kapcsolatos igény, és ennek eddigi kielégítése, -vagyis az eddig elkészült műszaki bibliográfiák magas száma, alátámasztja azt az eddig is már sokat hangoztatott tényt, hogy az irodalomkutatások valóban szerves kiegészítő; az egész országban folyó ipari termelésnek, és főleg az ezt megelőző kutató, kísérletező-, és tervező munkának.

Ahhoz, hogy a tervezőmérnök behatóan foglalkozzék egy új témával vagy kutatási területtel, szükséges megtudnia, hogy az adott tárggyal kapcsolatban milyen irodalom található a hazai vagy külföldi műszaki könyvekben illetve szaklapokban. Ennek felkutatásához természetesen idő kell, amit saját munkaidejéből nem tud nélkülözni. Ekkor kéri a könyvtáros segítségét, és itt kezdődik az irodalomkutatás.

A legtöbbször-igen helyesen- ilyenkor az OMK bibliográfiai csoportjához. Itt a legnagyobb hozzáértéssel készítik el a bibliográfiákat. Itt a bibliográfusok rendelkezésére állnak a megfelelő kézikönyvek, segédkönyvek, a könyv- és cikkatalógusok differenciált rendszere és nem utolsósorban maga a könyv- és folyóiratanyag. Mint ismeretes, a jó bibliográfia-készítés egyik legfőbb feltétele az autopszia, vagyis annak szükségessége, hogy a bibliográfiát készítő könyvtáros saját maga győződjék meg a megadott adatok pontosságáról azáltal, hogy kézbeveszi az idézett művet. Ennek a feltételnek legjobban itt tehet eleget a könyvtáros.

Az OMK bibliográfiai csoportját azonban, szinte elárasztják újabb és újabb kutatásra váró témakörökkel. Sokszor lényegesen nagyobb a bibliográfiák készítése iránti igény, mint amennyit viszonylag rövid idő alatt elkészíthetnek. Az igénylők pedig ragaszkodnak ahhoz, hogy minél rövidebb idő alatt hozzájussanak az adott probléma irodalmához, hiszen erre az időre sokszor megált a tervezés.

Szükség lenne tehát arra, hogy az OMK -bibliográfiai munkásságának igénybevétele mellett, maguk a könyvtárosok is fokozott mértékben készítsenek saját intézetük ill. üzemük aktuális tárgyköreit kielégítő bibliográfiákat. Természetesen szükséges ehhez, hogy a könyvtáros jól ismerje a bibliográfia készítés módját, és a kutatómunka alapjait.^{x/} Előnyös ez abból a szempontból is, hogy ezáltal saját munkaterületének irodalmát az eddiginél alaposabban megismeri.

Hasznos lenne, ha az egyes könyvtárosok, az általuk elkészített bibliográfiák 1-1 példányát az OMK-hoz beküldenék. Itt a fordításokhoz hasonlóan, nyilvántartást vezetnének a beérkezett bibliográfiákról, hogy ezáltal elkerüljék az esetleges párhuzamos munkát.

Formailag helyes lenne, ha ezeket a "külső" bibliográfiákat egységesen -esetleg az OMK eddigi gyakorlatának megfelelően- készítenék. Ebből a célból sokszorosítani lehetne a műszaki könyvtári hálózat számára egy szabályzatot, melyben közölnék a bibliográfia belső felépítésének, - valamint az impresszum adatok megfelelő, egységes sorrendben való közlésének szabályait. /Egy ilyen szabvány-tervezet "Bibliográfiai hivatkozás" címen most áll megvitatás alatt. Szerk./

Természetes az, hogy a "külső" könyvtáros által készített bibliográfiák adatai ne csak saját könyvtáruk anyagára, hanem az általuk elérhető, -az adott körülhatárolt témakör teljes anyagára kiterjedjen. Vegye tehát igénybe a nagy

^{x/} Ezt elősegíti Vince Pálnénak, a MKT 1957/1-2 számában megjelent "Szakbibliográfiák készítése és felhasználása" c. cikke./

könyvtárak katalógus-, könyv-, és folyóiratanyagát is. Összefoglalva, ilyen módon a következő eredményeket érhetnénk el:

1. A műszaki szakbibliográfiák számának lényeges emelkedését.
2. Az egységes nyilvántartás által a párhuzamos bibliográfiai munkák megszüntetését.
3. Az OMK-nak beküldött példány mindenki számára hozzáférhetővé válhat, akár házihasználatu sokszorosításra is.
4. A bibliográfiát készítő könyvtáros a saját profiljának megfelelő témát jobban megismeri, és gyakorlatilag is elsajátítja.

Azt hiszem a fentiek elősegítenék a műszaki könyvtárak szorosabb együttműködését, és munkájuk megkönnyítését.

Esztergályos Marianne

- x -

KÜLFÖLDI ÜZEMI FOLYÓIRATOK BESZERZÉSE.

"A szerzeményezés néhány kérdése a kohó- és gépipari üzemi könyvtárakban" c. cikkében /MKT, 1957, 1-2. sz./ Patek Ferenc röviden érintette a külföldi üzemi folyóiratok beszerzésének kérdését is. Megállapította, hogy ezek egy része megszerezhető kereskedelmi forgalomban, más része viszont nem. A kereskedelmi forgalomban nem hozzáférhető folyóiratok beszerzésére központi megoldást javasolt: össze kell állítani a legértékesebb kiadványok listáját, s ennek alapján könyvtárközi kölcsönzés útján bekérni a folyóiratok mikrofilmjeit, amelyekről aztán az érdekelt könyvtárak másolatokat kaphatnak vagy készíthetnek.

Az első lépés tehát a beszerzendő üzemi folyóiratok jegyzékének összeállítása. Hogy a legértékesebb folyóiratokat kiválaszthassuk, ahhoz az üzemi folyóiratok teljes bibliográfiájára van szükségünk. Utánanéztem, hogy vannak-e ilyen bibliográfiák, s azt találtam, hogy 1956-ban négy olyan bibliográfiai, illetve reference-mű is megjelent, amelynek alapján a megrendelendő üzemi folyóiratok listáját össze lehetne állítani. Nyomoztam az után is, hogy ezek a művek Magyarországon hol vannak meg, de meglétükre vonatko-